

Försvarsutskottets betänkande 2024/25:FöU5

Militära frågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden i betänkandet. Dessa handlar bl.a. om totalförsvarets riksintresse och målkonflikter, övriga miljöfrågor, försvarets organisation och förmåga samt skjutbanors och civila skyttars roll för totalförsvaret.

I betänkandet finns elva reservationer (SD, V, C och MP) och två särskilda yttranden (S och V).

Behandlade förslag

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet5

 Ärendet och dess beredning.....5

 Bakgrund5

Utskottets överväganden.....7

 Totalförsvarets riksintresse och målkonflikter7

 Övriga miljöfrågor13

 Försvarets organisation och förmåga19

 Försvarmaktens samarbete med Polismyndigheten22

 Skjutbanors och civila skyttars roll för totalförsvaret25

 Natos robotförsvär27

Reservationer30

 1. Samexistens, punkt 1 (V).....30

 2. Samexistens, punkt 1 (C).....30

 3. Samexistens, punkt 1 (MP).....31

 4. Miljötillstånd, punkt 2 (SD).....32

 5. Försvarets miljöpåverkan, punkt 3 (SD).....33

 6. Försvarets miljöpåverkan, punkt 3 (V, MP)33

 7. Försvarets miljöpåverkan, punkt 3 (C)35

 8. Marin kartering och geografisk information, punkt 4 (MP)35

 9. Försvarmaktens samarbete med Polismyndigheten, punkt 6 (SD)36

 10. Skjutbanors och civila skyttars roll för totalförsvaret, punkt 7 (SD)37

 11. Natos robotförsvär, punkt 8 (SD)38

Särskilda yttranden39

 1. Samexistens, punkt 1 (S)39

 2. Militära frågor (V).....39

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag40

 Motioner från allmänna motionstiden 2024/2540

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Totalförsvarets riksintresse och målkonflikter

1. Samexistens

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 10,
 2024/25:761 av Heléne Björklund (S),
 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 44,
 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 16,
 2024/25:3031 av Aron Emilsson (SD) yrkande 1,
 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 40,
 2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 16 och
 2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 9.

Reservation 1 (V)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

2. Miljötillstånd

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:517 av Josef Fransson (SD),
 2024/25:1406 av Lars Wistedt m.fl. (SD) yrkande 12 och
 2024/25:1734 av Mikael Oscarsson (KD).

Reservation 4 (SD)

Övriga miljöfrågor

3. Försvarets miljöpåverkan

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1313 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8,
 2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22,
 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 73–78 och 80,
 2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 10 och 11 samt
 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 38.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (V, MP)

Reservation 7 (C)

4. Marin kartering och geografisk information

Riksdagen avslår motion

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 185 och 186.

Reservation 8 (MP)

*Övriga militära frågor***5. Försvarets organisation och förmåga**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1044 av Lili André (KD) yrkande 1,

2024/25:1266 av Aida Birinxhiku m.fl. (S) och

2024/25:2598 av Marie Nicholson (M).

6. Försvarsmaktens samarbete med Polismyndigheten

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:398 av Markus Wiechel (SD) och

2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 13.

Reservation 9 (SD)

7. Skjutbanors och civila skyttars roll för totalförsvaret

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:118 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2024/25:1407 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 9,

2024/25:2848 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) och

2024/25:3116 av Eric Westroth (SD).

Reservation 10 (SD)

8. Natos robotförsvar

Riksdagen avslår motion

2024/25:1434 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 11 (SD)

Stockholm den 1 april 2025

På försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S), Jörgen Berglund (M), Helén Pettersson (S), Björn Söder (SD), Helena Bouveng (M), Hanna Westerén (S), Gulan Avci (L), Alexandra Anstrell (M), Hanna Gunnarsson (V), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Larsson (C), Gustaf Göthberg (M), Per Söderlund (SD), Markus Selin (S), Camilla Brunsberg (M), Lena Johansson (S) och Jacob Risberg (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024/25. Motionerna innehåller förslag som bl.a. rör totalförsvaret, försvarets organisation och förmåga samt miljöfrågor. Utskottet har löpande fått information i frågor som behandlas i detta betänkande, bl.a. vid nedanstående tillfällen:

- Den 11 juni 2024 informerade försvarsminister Pål Jonson med medarbetare från Försvarsdepartementet utskottet om Natosamarbetet.
- Den 22 oktober 2024 informerade försvarsminister Pål Jonson och ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin med medarbetare från Försvarsdepartementet utskottet om proposition 2024/25:34 Totalförsvaret 2025–2030.
- Den 12 november 2024 informerade generaldirektör Mikael Frisell med medarbetare från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utskottet om aktuella frågor.
- Den 3 december 2024 informerade avdelningschef Malek Finn Khan och forskningsledare Anders Odell, båda från Totalförsvarets forskningsinstitut, utskottet om rapporten Möjligheter till samexistens mellan Försvarsmaktens verksamhet och utbyggd vindkraft.
- Den 5 december 2024 informerade den ställföreträdande chefen för försvarsstabens stödenhet brigadgeneral Stig-Olof Krohné från Försvarsmakten utskottet om myndighetens syn på etablering av vindkraftparker och deras konsekvenser för Sveriges militära försvar.
- Den 21 januari 2025 informerade den särskilde utredaren Magnus Hermansson och huvudsekreteraren Mattias Schain utskottet om Utredningen om havsbaserad vindkrafts betänkande Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem (SOU 2024:89).

Bakgrund

Den parlamentariskt sammansatta Försvarsberedningen svarar sedan 1990-talet för samråd mellan regeringen och riksdagspartierna om den långsiktiga inriktningen av försvars- och säkerhetspolitiken. Försvarsberedningen ska följa den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden, och inför regeringens förslag till riksdagen i viktigare långsiktiga försvars- och säkerhetspolitiska frågor ska Försvarsberedningen redovisa sin syn på dessa.

Den 12 december 2022 beslutade försvarsminister Pål Jonson om anvisningar till en ny försvarsberedning (Fö2022/00125). Inför försvarsbeslutsperioden 2025–2030 överlämnade Försvarsberedningen delrapporterna Kontrollstation 2023 (Ds 2023:12), Allvarstid – Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport 2023 (Ds 2023:19) och Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret (Ds 2023:34) till regeringen. Försvarsberedningens förslag om det militära försvaret redovisades i slutrapporten Stärkt försvarsförmåga – Sverige som allierad (DS 2024: 6).

Den 17 december 2025 beslutade riksdagen om en försvarspolitisk inriktning för perioden 2025–2030. Försvarsutskottet behandlade regeringens förslag (prop. 2024/25:34) i betänkandet Totalförsvaret 2025–2030 (bet. 2024/25:FöU2). Med bifall till propositionen godkände riksdagen regeringens förslag till övergripande mål för totalförsvaret, mål för det militära försvaret respektive det civila försvaret samt inriktning för Försvarsmaktens krigsorganisation (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2, rskr. 2024/25:114).

Utskottets överväganden

Totalförsvarets riksintresse och målkonflikter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om totalförsvarets riksintresse och målkonflikter.

Jämför reservation 1 (V), 2 (C), 3 (MP) och 4 (SD) samt det särskilda yttrandet (S).

Motionerna

Samexistens

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) föreslås att möjligheten att likt bl.a. Danmark införa villkorade tillstånd för ny vindkraft från Försvarsmakten ses över, och att Försvarsmakten i dessa redogör för vad som krävs för ett godkännande (yrkande 16).

Daniel Helldén m.fl. (MP) anför i partimotion 2024/25:3038 att Försvarsmakten ska verka för att underlätta utbyggnad av havsbaserad vindkraft genom samarbete med aktörer i energisektorn. Syftet ska vara att hitta lämpliga lokaliseringar och tekniska lösningar så att utbyggnaden inte ska störa försvarets intressen (yrkande 40).

Heléne Björklund (S) anför i motion 2024/25:761 att regeringen bör se över möjligheterna att inrätta en nationell arbetsgrupp för samexistens liknande de som finns i våra grannländer.

I kommittémotion 2024/25:54 föreslår Birger Lahti m.fl. (V) att regeringen ska uppdra åt Försvarsmakten att återkomma med ett underlag för hur övningsverksamheten kan organiseras utan att utgöra ett hinder för byggandet av havsbaserad vindkraft på lång sikt (yrkande 10).

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) föreslås att Försvarsmakten ska ges i uppdrag att arbeta med villkorade tillstånd i syfte att möjliggöra ökad samexistens och mer förnybar elproduktion (yrkande 44). Samma förslag framförs i kommittémotion 2024/25:3047 yrkande 16 av Linus Lakso m.fl. (MP).

Även i kommittémotion 2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) lyfts villkorade tillstånd fram. Motionärerna betonar att samexistens är positivt ur ett totalförsvarsperspektiv och i och med att behovet av självförsörjning ökat. Mot bakgrund av detta föreslås att ett system för villkorade tillstånd för vindkraft ska införas (yrkande 9).

Aron Emilsson (SD) anför i motion 2024/25:3031 yrkande 1 att säkerhetspolitiska avvägningar bör ges ökad betydelse i samband med utbyggnad av havsbaserad vindkraft.

Miljötillstånd

I kommittémotion 2024/25:1406 av Lars Wistedt m.fl. (SD) beskrivs en utbredd problematik med miljötillstånd som skapat begränsningar för den fortsatta utvecklingen och utbyggnaden av både Försvarsmakten och försvarsindustrin. Motionärerna anser att regeringen bör beakta detta och omprioritera olika hänsynstaganden när det gäller miljötillstånd (yrkande 12).

Josef Fransson (SD) anför i motion 2024/25:517 att t.ex. länsstyrelsernas möjlighet att neka tillstånd för tillverkare av grovkalibrig ammunition att utöka tiderna för provskjutning har en negativ påverkan på vapen- och ammunitionsleveranser till Ukraina. Motionären förespråkar därför en snabbutredning av en lag som ger regeringen möjlighet att ge tillstånd för utökade tester av krigsmateriel.

I motion 2024/25:1734 lyfter även Mikael Oscarsson (KD) fram intressekonflikter när det gäller tillstånd för verksamhet på övnings- och skjutfält och potentiella konsekvenser för försvarets uppgift. Motionären anser att regeringen bör verka för en omreglering av militära övnings- och skjutfält i syfte att kunna genomföra skjutning alla dagar och vid alla tidpunkter på dygnet utan begränsning av mängden ammunition.

Bakgrund och tidigare beredning

Samexistens

I mars 2022 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om samexistens mellan försvaret och andra samhällsintressen (bet. 2021/22:FöU9 res. 7 punkt 6, rskr. 2021/22:219). Enligt tillkännagivandet skulle regeringen bl.a. vidta fler åtgärder för en god samexistens mellan försvarets intressen och övriga samhällsintressen.

En vindkraftsetablering föregås i regel av en tillståndsansökan enligt miljöbalken (6 respektive 9 kap.) eller i vissa fall av en bygglovsprövning. Ansökan handläggs i samråd med Försvarsmakten som i egenskap av sektorsmyndighet yttrar sig över den föreslagna åtgärdens eventuella påverkan på riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Försvarsmaktens yttrande utgör en del av tillståndsprocessen och ger både sökande och den prövande myndigheten information om bl.a. potentiella konflikter, försvarsintressen eller nödvändiga åtgärder för att möjliggöra samexistens.

Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) årligen redovisa myndighetens medverkan i beredningen av ärenden om vind- och vågkraft samt de åtgärder som myndigheten har vidtagit för att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft, enligt förordningen (2010:650) om ändring i förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. I

sin årsredovisning för 2024 (FM2024-4113:43) redogör Försvarsmakten för myndighetens medverkan i beredningen av ärenden om vind- och vågkraft. Försvarsmakten anger att en stor andel av remisserna om vindkraft på land under 2024 var förenliga med riksintressen för totalförsvarets militära del, antingen i sin helhet eller med en viss anpassning. Vindkraftsremisserna till havs var i stor utsträckning inte förenliga med riksintressen för totalförsvarets militära del. Enligt Försvarsmakten beror detta på att remisserna om vindkraft till havs i regel omfattar mycket stora områden, vilket innebär att Försvarsmakten måste utgå från att utbyggnad sker i hela området om ett tillstånd meddelas. Försvarsmakten bedömer att det finns stora utmaningar med att i dagens planerings- och tillståndsprocesser åstadkomma samexistens mellan en kraftigt utbyggd vindkraft och riksintressen för totalförsvarets militära del. Vidare anför Försvarsmakten att myndigheten under 2024 fortsatte att bidra till samexistens med andra samhällsintressen inom samhällsplaneringen. Eftersom myndighetens möjligheter att effektivt bidra till samexistens är störst i planeringsprocessen, då mark- och vattenområdets lämplighet för olika ändamål utreds, prioriteras myndighetssamverkan samt planering på regional och nationell nivå. Försvarsmakten deltar i det regeringsuppdrag (M2022/00276) som bl.a. syftar till att skapa förutsägbarhet för aktörer som avser att ansöka om tillstånd för etablering av vindkraft och att genomföra den vindkraftsutbyggnad som de energipolitiska målen kräver. Försvarsmaktens stöd i fråga om regeringsuppdraget att identifiera ytterligare områden till havs som kan pekas ut som lämpliga för energiändamål, består i att analysera hur utbyggnad av vindkraft i ett stort antal olika havsområden skulle påverka riksintressen för totalförsvarets militära del och att utifrån det identifiera områden där utbyggnad kan ske utan påtaglig skada för försvarsintressen.

Försvarsutskottet har vid flera tillfällen behandlat frågor om samexistens och målkonflikter inom totalförsvaret. I sitt yttrande 2023/24:FöU2y till miljö- och jordbruksutskottet om Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (prop. 2023/24:59) anförde utskottet att Försvarsmakten vid försvarsutskottets sammanträde den 18 januari 2024 (prot. 2023/24:12) redogjorde för hur myndighetens arbete med samexistens vid målkonflikter fortskred. I yttrandet konstaterade utskottet att det såg positivt på det arbete som pågick på flera nivåer för att underlätta samexistensen mellan totalförsvarsintresset och andra intressen och på att Försvarsmakten aktivt strävade efter dialog i dessa frågor. Utskottet underströk vidare vikten av att detta arbete skulle fortsätta och metoderna utvecklas. Med hänvisning till pågående arbete avstyrkte utskottet även i betänkande 2023/24:FöU4 motionsyrkanden om villkorade tillstånd och samexistens.

I samband med utskottets behandling av propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2) konstaterade utskottet att den militära upprustningen är en komplex uppgift som kommer att aktualisera fler avvägningar i förhållande till andra samhällsintressen. Utskottet delade regeringens bedömning att det svåra omvärldsläget och de behov som gör upprustningen nödvändig medför att verksamhet av vikt för totalförsvaret ska

tillmätas stor betydelse när sådana avvägningar görs. Det följer även av 3 kap. 10 § första stycket miljöbalken att totalförsvaret och försvarsintresset ska ges företräde i avvägningen mellan oförenliga riksintressen. Utskottet underströk vikten av att effekterna av försvarets verksamhet för andra samhällsintressen ses i relation till det försämrade säkerhetsläget och den hotbild som finns mot Sverige.

Miljötillstånd

Bestämmelserna i miljöbalken gäller för Försvarsmakten. Försvarsmaktens flygplatser och övnings- och skjutfält omfattas av tillståndsplikt enligt miljöbalken och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. En ansökan om miljötillstånd ska alltid innehålla en miljökonsekvensbeskrivning som redovisar den sökta verksamhetens direkta och indirekta påverkan på miljön och människors hälsa. Miljötillstånden innebär en rätt att bedriva verksamhet inom givna ramar med vissa förpliktelser och villkor. Till exempel regleras hur många skjutningar som får genomföras vid ett skjutfält och vid vilken tidpunkt. I miljöbalkens 3 kap. 10 § anges att om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska företräde ges åt ändamål som på det lämpligaste sättet främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Om området behövs för en totalförvarsanläggning ska dock försvarsintresset ges företräde. I samhällsplaneringsfrågor ska Försvarsmakten bevaka riksintresset för det militära försvaret och Försvarsmaktens förmåga att fortsatt nå de mål riksdagen och regeringen satt för det militära försvaret.

Den 5 december 2024 beslutade regeringen om en tillfällig förordning för att förenkla miljöprocesserna för försvaret. Förordningen (2024:1212) med särskilda bestämmelser om anmälan av vissa försvarsverksamheter trädde i kraft den 1 januari 2025 och gäller under fem år. Bestämmelserna som gäller för Försvarsmakten, Fortifikationsverket (FortV) och Försvarets materielverk (FMV) möjliggör ökad verksamhet t.ex. på flygplatser, på skjutfält och i hamnar.

I juni 2023 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över och lämna förslag på hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas genom att prövningen görs mer flexibel, effektiv och förutsägbar (dir. 2023:78). Utredaren skulle beakta de förslag som lämnats på områden som redan utretts av andra relevanta utredningar. Uppdraget enligt de ursprungliga direktiven redovisades den 21 januari 2025 i En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98). Betänkandet har remitterats till berörda instanser, och sista svarsdag är den 15 juni 2025. Uppdraget förlängdes och kompletterades dock i januari 2025. Enligt de uppdaterade direktiven ska utredaren nu även bl.a

- analysera möjligheterna att samla bestämmelser om hushållning i en särskild lag och ta ställning till hur ett besked om det allmännas

grundläggande syn på lämpligheten av en viss verksamhet på en viss plats kan lämnas i ett tidigt skede

- utreda om handläggningstiden i plan- och byggprocessen kan förkortas genom bl.a. tydligare regler om vilket underlag som ska tas fram i planärenden och en ändrad instansordning för överklagande
- analysera om den totala handläggningstiden för tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förkortas genom t.e.x. ökade krav på prövningstillstånd eller en ändrad instansordning
- föreslå hur industriutsläppsdirektivet bör genomföras i det nya systemet för miljöprövning
- analysera hur regelverket kan förändras i syfte att inte ställa högre krav än ramdirektivet för vatten kräver, särskilt i fråga om processuella krav och i fråga om möjligheterna att nyttja befintlig flexibilitet i EU-regelverken för att öka förutsebarheten och minska tidsåtgången i miljötillståndsprövningen
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Det nya uppdraget ska delredovisas senast den 1 juli 2025 i den del som gäller bestämmelserna om hushållning med mark och vatten och senast den 31 december 2025 i den del som gäller att minska tidsåtgången för prövning i plan- och byggprocessen och i samband med överklagande enligt miljöbalken. Övriga delar ska redovisas senast den 31 mars 2026.

I samband med totalförsvarsbeslutet (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2) konstaterade utskottet att avvägningar mellan olika intressen i fråga om Försvarsmaktens verksamhet är komplicerade. Försvarsmaktens verksamhet bedrivs med målet att främja vår säkerhet och hävda Sveriges territoriella integritet. Försvarsmakten ska samtidigt ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fredstid, med beaktande av de krav som myndighetens huvudsakliga uppgifter ställer. Utskottet underströk vikten av att Försvarsmakten får goda förutsättningar att öva och instämde med regeringen i att det försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa medför att Försvarsmakten har behov av att bedriva sin verksamhet i ökad omfattning. Utskottet anförde att en förutsättning för det militära försvarets verksamhet är tillgång till mark och lokaler för utbildning och övning samtidigt som det krävs tillståndsbeslut för den miljöfarliga verksamheten. Utskottet instämde även i regeringens bedömning att det är viktigt att ärenden kan hanteras snabbare, i enlighet med miljöbalken, så att försvarsmyndigheterna får bättre förutsättningar att öka övningsverksamheten och stärka det militära försvaret. Utskottet konstaterade att Försvarsmaktens ökade verksamhet kan medföra vissa risker för miljön och noterade samtidigt att verksamheten begränsas av omfattningen av befintliga miljötillståndsbeslut samt tillsynsbeslut för miljöfarlig verksamhet. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att dessa risker för miljön är acceptabla i förhållande till Försvarsmaktens behov av att öva för att uppnå de mål för det militära försvaret som riksdagen beslutar om. Utskottet betonade även vikten av att

försvarsbeslutet genomförs och delade regeringens bedömning att en extern produktionsförutsättning som kan begränsa genomförbarheten är just processen med miljötillstånd.

Utskottets ställningstagande

När det gäller Försvarmaktens verksamhet konstaterar utskottet att avvägningar mellan olika intressen är komplicerade. Utskottet noterar Försvarmaktens medverkan i beredningar av vind- och våkraftsärenden och särskilt myndighetens beskrivning av utmaningar kopplade till samexistens mellan utbyggd vindkraft och riksintressen för totalförsvarets militära del. Utskottet ser positivt på Försvarmaktens deltagande i arbetet med att skapa förutsägbarhet för aktörer som avser att ansöka om tillstånd för att etablera vindkraft och att genomföra den vindkraftsutbyggnad som de energipolitiska målen kräver. Utskottet understryker vikten av fortsatt dialog och av en fortsatt metodutveckling i fråga om underlättad samexistensen mellan totalförsvarsintresset och andra intressen och ser inte behov av att rikta ytterligare tillkännagivanden inom området till regeringen.

Försvarmaktens huvuduppgift är att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. Verksamheten bedrivs med målet att främja vår säkerhet och hävda Sveriges territoriella integritet. Utskottet konstaterar att Försvarmaktens ökade verksamhet kan medföra vissa risker för miljön. Samtidigt noterar utskottet att omfattningen av miljötillstånds- och tillsynsbeslut för miljöfarlig verksamhet kan begränsa Försvarmaktens verksamhet. Mot bakgrund av detta anser utskottet att vissa risker för miljön är acceptabla i förhållande till Försvarmaktens behov av att öva för att uppnå de mål för det militära försvaret som riksdagen beslutar om.

När det gäller frågan om miljötillstånd kan utskottet konstatera att det pågår omfattande arbete på flera nivåer. Utskottet noterar att utredningen om en ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess delvis har redovisats och remitterats samt att utredningsuppdraget har kompletterats och förlängts. Utskottet förutsätter att regeringen arbetar med frågorna med ambitionen att i så stor utsträckning som möjligt ge Försvarmakten möjlighet att bedriva sin verksamhet med miljöhänsyn i enlighet med sin instruktion och med beaktande av de krav som myndighetens huvudsakliga krav ställer. Utskottet ser inte skäl att föregå det pågående arbetet. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden om samexistens och miljötillstånd.

Övriga miljöfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om övriga miljöfrågor. Jämför reservation 5 (SD), 6 (V, MP), 7 (C) och 8 (MP).

Motionerna

Försvarets miljöpåverkan

I partimotion 2024/25:3038 anför Daniel Helldén m.fl. (MP) att försvaret ska bidra till minskade utsläpp och att försvaret ska kunna fungera i ett samhälle som ställt om. Motionärerna lyfter fram följande förslag:

- Försvarmakten bör ges i uppdrag att återkomma med en plan för hur utvecklingen av försvaret ska kunna genomföras utan negativ påverkan på klimat och miljö (yrkande 73).
- Det ska planeras för att Försvarmaktens fordon ska kunna fungera som en del av totalförsvaret i framtidens energi- och bränslesystem som baseras på el och förnybara bränslen (yrkande 74).
- Det bör tillsättas en utredning i syfte att klargöra vilka effekter svenska och internationella övningar på svenskt territorium har på miljön (yrkande 75).
- Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) ska ges i uppdrag att utreda hur man på bästa sätt kan röja minor och klusterbomber efter krig (yrkande 76).
- FOI ska ges i uppdrag att undersöka hur man på bästa sätt kan hantera föroreningar från kollapsade byggnader som läcker ut i grundvatten under krig (yrkande 77).
- Försvarets utbildningar bör innehålla perspektiv på miljöeffekter i krig och hur miljöpåverkan vid militärövningar kan undvikas (yrkande 78) och
- Regeringen ska se till att Försvarmaktens förorenade områden, inklusive Karlsborgs flygplats, kan saneras (yrkande 80).

I kommittémotion 2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) framhåller motionärerna att regeringen bör verka för att en konkret plan tas fram för sanering av militärflygplatser som ligger vid vattentäkter (yrkande 22).

Katarina Luhr m.fl. (MP) förordar i motion 2024/25:1313 att Försvarmakten och Fortifikationsverket ska föreläggas att skyndsamt vidta åtgärder för att förhindra att PFAS-föroreningar sprids vidare från förorenad mark (yrkande 8).

I kommittémotion 2024/25:3160 anför Mikael Larsson m.fl. (C) att Försvarmakten och FMV i större utsträckning bör ställa krav på hållbarhet i sina försvarsupphandlingar (yrkande 10). Motionärerna föreslår även att Försvarmakten och FMV tillsammans med försvarsindustrin ska ta steg

framåt för ett försvar där säkerhet, försörjning och hållbarhet tillsammans utgör viktiga delar (yrkande 11).

Rickard Nordin m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2024/25:3169 yrkande 38 att regeringen ska se över möjligheten att låta det offentliga gå före och upphandla den mängd biojet som krävs för de flygningar som genomförs av statsflyget.

Marin kartering och geografisk information

I partimotion 2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) anför att Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Sjöfartsverket, Sveriges geologiska undersökning och Försvarsmakten bör få ett regeringsuppdrag att utföra marin kartering av de delar av det svenska sjöterritoriet där det enligt Försvarsmakten är möjligt samt att regeringen även bör ålägga myndigheterna att gemensamt upprätta en tydligare process för ansökningar och svar när det gäller spridningstillstånd (yrkande 185). Vidare föreslår motionärerna att en särskild utredare ska tillsättas med uppgift att se över sekretesskyddet av geografisk information inklusive djupdata och undervattensbuller. I uppdraget ska en avvägning göras mellan försvars- och säkerhetsmässiga hänsyns-taganden och de åtaganden som Sverige har förbundit sig till genom EU-medlemskapet som gäller genomförande av havsmiljödirektivet och andra rättsakter inom den marina miljön (yrkande 186)

Bakgrund och tidigare beredning

Flera bestämmelser styr Försvarsmaktens arbete med miljö och klimat. Försvarsmakten ska enligt 5 § förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fredstid, med beaktande av de krav som myndighetens uppgifter ställer. Inom ramen för detta miljöarbete ska Försvarsmakten bidra till att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås samt vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Enligt förordningen ska Försvarsmakten också utöver vad som följer av miljöbalken och i den utsträckning som myndighetens resurser tillåter det, avhjälpa föroreningsskador.

I sin årsredovisning för 2024 (FM2024-4113:43) uppger Försvarsmakten att myndighetens inriktning för hållbarhet är att miljöarbetet ska integreras i ordinarie verksamhetsstyrning, där det är relevant och där åtgärder ger störst effekt. Prioriterat arbete är bl.a. sådant som syftar till att begränsa myndighetens miljöpåverkan. Försvarsmakten anger att arbetet med att kartlägga myndighetens direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser påbörjades under 2023 och fortlöpte under 2024. Myndigheten prioriterar även miljöhänsyn vid användning av mark och vatten. För att öka miljöhänsynen har miljöriskanalyser genomförts, på och utanför övningsfält och vid större övningar. I förekommande fall har anmälningsärenden, tillstånd och dispenser sökts, vilket har resulterat i restriktioner och miljöannex samt adekvata soldatinstruktioner. Mark- och miljöorganisationen i respektive övningsledning har ansvarat för att hantera eventuella avvikelser och skador.

Försvarsmakten har gett Sveriges lantbruksuniversitet i uppdrag att genomföra två studier kopplade till verksamheten och risken för att sprida invasiva arter och smitta vid övningar i skog och inlandsvatten samt den militära påverkan på akvatiska ekosystem.

I regleringsbrevet för 2024 fick Försvarsmakten i uppdrag att redovisa vilka åtgärder myndigheten vidtog under 2024 för att minska spridningen av PFAS.

Försvarsmakten redovisar dessa åtgärder i sin årsredovisning för 2024 (FM2024-4113:43). Myndigheten redogör där för pågående och planerat saneringsarbete, inklusive i området kring Karlsborgs flygplats. Under 2023 installerade FortV tre pilotanläggningar för att utvärdera vilken av dessa som bäst lämpar sig att nyttja i full skala på denna plats. Efter den genomförda testperioden utvärderades resultaten, och de bedöms kunna presenteras under 2025. Vidare påbörjades byggnationen av ett utjämningsmagasin som ska föregå reningsanläggningen.

Den 31 december 2023 avslutades Testbed PFAS, ett femårigt samarbetsprojekt mellan FortV, FMV, Försvarsmakten och Research Institutes of Sweden. Enligt Försvarsmakten (FM2023-9190:34) resulterade projektet enligt i ökad kompetens i fråga om efterbehandlingsmetoder för PFAS-kontaminerad jord och PFAS-kontaminerat vatten, samt PFAS-fria släckmedel och släckmetoder.

I årsredovisningen för 2024 (FM2024-4113:43) redogör Försvarsmakten även för myndighetens samarbeten inom klimat och miljö. Ett av dessa är Försvarssektorns miljödelegation. Utöver Försvarsmakten ingår ledningsrepresentanter från FMV, FortV, FOI, FMV, FRA och Försvarshögskolan i miljödelegationen. Delegationen behandlar frågor kopplade till försvarssektorns miljöarbete med fokus på kemi, PFAS och klimat. Försvarsmakten anför att arbetet bidrar till ökad förståelse för de utmaningar som försvarssektorn står inför men också för hur vi tillsammans kan arbeta för att nå framgång inom klimat- och miljöområdet.

I sitt remissyttrande om Utfasningsutredningens betänkande I en värld som ställer om – Sverige utan fossila drivmedel 2040 (SOU 2021:48) konstaterade Försvarsmakten att myndigheten arbetade i enlighet med regeringens uppdrag med att minska utsläppen av växthusgaser. I yttrandet anförde Försvarsmakten att det utifrån myndighetens huvuduppgift för tillfället saknades realistiska alternativ att frånga förbränningsmotorer i Försvarsmaktens fordon, fartyg och luftfarkoster samt olika sorters arbetsmaskiner. Försvarsmakten anförde också att myndigheten hade ett oundvikligt beroende av drivmedel med god lagringsbeständighet och annan klimattålighet, vilket endast kunde mötas med fossila drivmedel. Ständiga avvägningar måste enligt myndigheten göras utifrån Försvarsmaktens utveckling och omställning mot förnybara drivmedel och samhällets omställning i stort (FM2120-16677:2).

I samband med regeringens budgetproposition för 2023 behandlade utskottet frågor om Försvarsmaktens investeringsplan. Utskottet föreslog att riksdagen skulle godkänna försvarsmaktens investeringsplaner och avstyrkte bl.a. motionsyrkanden om möjligheten att upphandla biojet för statsflyget.

Riksdagen godkände även, i enlighet med utskottets förslag, investeringsplanen för 2024 (bet. 2023/24:FöU1, rskr. 2023/24:74–75) och 2025 (bet. 2024/25:FöU1, rskr. 2024/25:79–80).

När det gäller hållbar upphandling uppger Försvarmakten på sin webbplats att myndigheten har som ambition att bidra till hållbar konsumtion genom att aktivt ställa krav på och följa upp beställningar av försvarsmateriel, varor och tjänster. Rutinerna för anskaffning av materielsystemen gör att Försvarmakten kan ställa relevanta miljökrav vid upphandling. Samtidigt anför Försvarmakten att möjligheterna begränsas något eftersom materielsystem beställs av FMV på en generell nivå – utan detaljerade krav.

I sin årsredovisning för 2024 (24FMV4548-8) redogör FMV för det fortsatta utvecklingsarbetet med miljö- och hållbarhetskrav i materielupphandlingar. Bland annat har FMV i samverkan med övriga försvarsmyndigheter uppdaterat Försvarssektorns kriteriedokument (24FMV838-2) som är ett gemensamt kravdokument för att fasa ut farliga ämnen ur varor och tjänster som myndigheterna anskaffar. Det nya kriteriedokumentet inkluderar bl.a. ändrade krav för PFAS i fråga om varor och skärpta krav för vissa andra kemikalier. I samband med uppdateringen av kriteriedokumentet anordnade försvarsmyndigheterna ett gemensamt webinarium för att informera om hur miljökrav kan tillämpas vid upphandling av försvarsmateriel och tjänster samt hur kraven kan följas upp. FMV tillhandahåller även en utbildning som fokuserar på miljökrav vid upphandling av försvarsmateriel. Utbildningen riktar sig till samtliga medarbetare som arbetar med anskaffning.

I samband med totalförsvarsbeslutet för perioden 2025–2030 (prop. 2024/25: 34, bet. 2024/25:FöU2, rskr 2024/25:114) konstaterade utskottet att Försvarmakten, enligt sin instruktion och en rad andra regelverk, är skyldig att verka för att de miljö- och klimatpolitiska målen uppnås och att rapportera om miljö- och klimatarbete till ansvariga myndigheter. Vidare konstaterade utskottet att Försvarmakten bedriver ett arbete med att utveckla och integrera miljöhänsyn i verksamheten i fredstid, där det är relevant och där åtgärder ger störst effekt. Utskottet välkomnade de framsteg som gjorts och det arbete som pågår med sanering av PFAS-förorenade områden. Utskottet utgick även från att regeringen beslutar om Försvarmaktens regleringsbrev på ett ändamålsenligt sätt med utgångspunkt i de skyldigheter som följer av klimatlagen och att Försvarmakten fortsätter att arbeta med att minska verksamhetens miljö- och klimatpåverkan, med hänsyn till myndighetens övriga behov kopplade till de mål för det militära försvaret som riksdagen beslutar om.

Marin kartering och geografisk information

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2025 att klimatanpassningsarbetet underlättas av samverkan på olika nivåer. Regeringen bedömer att fortsatt arbete krävs för att skapa förutsättningar för

ett åtgärdsinriktat, strategiskt och samhällsekonomiskt effektivt arbete med klimatanpassning och att arbetet med civilt försvar, krisberedskap och klimatanpassning behöver samordnas i högre grad (prop. 2024/25:1 utg.omr. 20).

Bestämmelser om spridning av geografisk information finns i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information. Syftet med lagen är att skydda uppgifter av betydelse för totalförsvaret. Som svar på Rickard Nordins (C) skriftliga fråga om en översyn av regelverket inom området (fr. 2024/25:507) konstaterade försvarsminister Pål Jonson i december 2024 att det finns ett tydligt regelverk om skyddet för geografisk information. Regelverket syftar till att skydda uppgifter av betydelse för totalförsvaret, vilket är av stor betydelse med tanke på det försämrade säkerhetsläget. Försvarsministern såg vid det tillfället inte något behov av att överväga åtgärder på området. Utskottet har gjort samma bedömning när det tidigare prövat frågor om spridningstillstånd (bet. 2022/23:FöU4 och bet. 2023/24:FöU7).

När det gäller undervattensbuller är det enligt regeringen (prop. 2024/25:1 utg.omr. 20) angeläget att förstärka myndighets- och aktörssamverkan, utveckla kunskapsunderlaget och analysera vilka förvaltningsåtgärder och innovativa tekniker som kan bidra till att minska belastningen av kontinuerligt lågfrekvent undervattensbuller. Regeringen uppger att EU gemensamt, sedan Miljömålsberedningen lämnade sitt betänkande SOU 2025:21 till regeringen, inom ramen för arbetet med havsmiljödirektivet har definierat hållbara nivåer av buller, s.k. tröskelvärden, för att kunna bedöma bullernivåer och vidta åtgärder för att nå en god miljöstatus. Sverige har aktivt medverkat i detta arbete. Mot bakgrund av detta, och inom ramen för att påbörja den tredje förvaltningscykeln för havsmiljödirektivets genomförande i Sverige, har Havs- och vattenmyndigheten remitterat ändringar i myndighetens föreskrifter (HVMFS 2012:18) om vad som kännetecknar god miljöstatus samt miljö kvalitetsnormer med indikatorer för Nordsjön och Östersjön.

När det gäller den marina miljön anger regeringen i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 6) att Kustbevakningens räddningstjänst till sjöss och sjöövervakning har genomförts i god samverkan med andra aktörer och sammantaget bidragit till att såväl rädda liv som begränsa skador på maritim miljö. Den nära samverkan som myndigheten har med andra aktörer ger enligt regeringen ökad samhällsnytta. Regeringen ser positivt på att Kustbevakningens beredskap för miljöräddningstjänst har förbättrats men konstaterar att beredskapen ändå inte fullt ut har kunnat upprätthållas vilket är allvarligt och regeringen följer utvecklingen noga.

Regeringen anser att det är viktigt att Kustbevakningen kan bibehålla en hög förmåga att hantera fredstida kriser. Samtidigt behöver verksamheten anpassas för att möta ett mer allvarligt scenario i form av hybridhot eller i händelse av ett väpnat angrepp. Det ställer högre krav på förmågor som övervakning, informationsdelning, civil-militär samverkan och internationella samarbeten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Försvarsmakten, enligt sin instruktion och en rad andra regelverk är skyldig att verka för att de miljö- och klimatpolitiska målen uppnås och att rapportera om sitt miljö- och klimatarbete till ansvariga myndigheter. Myndigheten ska ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fredstid, med beaktande av de krav som myndighetens huvudsakliga uppgifter ställer. Försvarsmakten har enligt sin instruktion även ett ansvar för att avhjälpa föroreningsskador. Utskottet kan vidare konstatera att Försvarsmakten bedriver ett arbete med att utveckla och integrera miljöhänsyn i verksamheten i fredstid, där det är relevant och där åtgärder ger störst effekt. Utskottet välkomnar de framsteg som har gjorts och det arbete som pågår med sanering av förorenade områden. Utskottet understryker samtidigt vikten av att förbättringsarbetet fortsätter samt att lärdomar och kompetens från t.ex. samarbetsprojektet Testbed PFAS förvaltas och leder till fortsatta saneringsåtgärder i PFAS-kontaminerade områden och till utveckling av PFAS-fria släckmedel och släckmetoder. Utskottet ser även positivt på att uppdrag på miljö- och klimatområdet funnits med i det årliga regleringsbrevet för Försvarsmakten och framhåller vikten av att Försvarsmakten redovisar dessa uppdrag utförligt och transparent.

Utskottet noterar vidare Försvarsmaktens inriktning för hållbarhet som bl.a. innebär att miljöarbetet ska integreras i ordinarie verksamhetsstyrning, där det är relevant och där åtgärder ger störst effekt, samt att prioriterat arbete bl.a. är sådant som syftar till att begränsa myndighetens miljöpåverkan. Utskottet välkomnar Försvarsmaktens pågående arbete med att kartlägga myndighetens direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser och betonar vikten av att Försvarsmakten utifrån resultatet av kartläggningen vidtar lämpliga åtgärder inom området.

Utskottet förutsätter att Försvarsmakten bedriver sin verksamhet och fattar väl avvägda beslut i enlighet med sin instruktion om att ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fredstid, med beaktande av de krav som myndighetens huvudsakliga uppgifter ställer bl.a. när det gäller frågor om bränsleanvändning och upphandling

Den militära upprustningen är en komplex uppgift som aktualiserar avvägningar i förhållande till andra samhällsintressen. Som utskottet tidigare konstaterat innebär det säkerhetspolitiskt osäkra omvärldsläget och de behov som gör upprustningen nödvändig att verksamhet av vikt för totalförsvaret ska tillmätas stor betydelse när sådana avvägningar görs. Det följer även av 3 kap. 10 § första stycket miljöbalken att totalförsvaret och försvarsintresset ska ges företräde i avvägningar mellan oförenliga riksintressen. Utskottet vill här betona vikten av att det totalförsvarsbeslut som riksdagen beslutat om genomförs. Det är viktigt att effekterna av försvarets verksamhet för andra samhällsintressen ses i relation till det försämrade säkerhetsläget och den

hotbild som finns mot Sverige. Försvarsmakten ska ges goda förutsättningar för förebyggande och uppföljande miljöarbete samtidigt som verksamheten förväntas upprätthålla sin krigsduglighet. Utskottet understryker därför att nödvändiga avvägningar måste göras, där miljömål och totalförsvarets krav på tillväxt och fredsbevarande verksamhet ibland ställs mot varandra.

Utskottet förutsätter att regeringen skapar förutsättningar för att de beslutade målen för totalförsvaret, det militära försvaret och det civila försvaret kan uppnås samtidigt som miljö- och klimathänsyn kan tas i så stor utsträckning som möjligt. Det gäller för såväl försvarsmyndigheterna som försvarsindustrin. Utskottet ser positivt på att försvarsmyndigheterna samarbetar inom miljöområdet och förutsätter att regeringen skapar goda förutsättningar för fortsatta myndighetsgemensamma ansträngningar.

Utskottet kan konstatera att regeringen och aktuella myndigheter arbetar med frågor om marin verksamhet utifrån såväl miljö- som totalförsvarsperspektiv. Utskottet delar regeringens bedömning att en stärkt myndighets- och aktörssamverkan är viktig ur båda perspektiven. Liksom tidigare anser utskottet att det inte finns skäl att ompröva lagstiftningen om spridningstillstånd, och utskottet gör samma bedömning i fråga om sekretesskydd för geografisk information.

Utskottet utgår från att regeringen beslutar om uppdrag och reglering för Försvarsmakten och övriga försvarsmyndigheter på ett ändamålsenligt sätt med utgångspunkt i de skyldigheter som följer av klimatlagen. Utskottet betonar vikten av att myndigheterna fortsätter att arbeta med att minska respektive verksamhets miljö- och klimatpåverkan, med hänsyn till övriga behov kopplade till de mål för totalförsvaret, det militära försvaret och det civila försvaret som riksdagen beslutar om. Utskottet avstyrker därmed samtliga yrkanden om försvarets miljöpåverkan samt marin kartering och geografisk information.

Försvarets organisation och förmåga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om försvarets organisation och förmåga.

Motionerna

I motion 2024/25:1266 av Aida Birinxhiku m.fl. (S) understryks behovet av ett robust försvar i Halland. Motionärerna lyfter särskilt behovet av stärkt luftvärnsförmåga och anför att Lv 6 i Halmstad måste ges rätt förutsättningar för att hantera dagens och morgondagens säkerhetshot.

Marie Nicholson (M) anför i motion 2024/25:2598 att en översyn bör övervägas för att säkerställa att hemvärnets bataljoner har ett rimligt avstånd till sina övnings- och skjutfält. Motionären framhåller att närhet till övnings-

och utbildningsplatser är en viktig faktor för hemvärnets möjlighet att utbilda och i förlängningen även förmåga att rekrytera och kvarhålla, kompetent personal. Motionären anser att detta är ett stort problem i Kalmar län, som helt saknar militära skjutbanor.

I motion 2024/25:1044 föreslår Lili André (KD) att regeringen ska säkerställa att nedläggningshotade flygplatser genomgår en prövning från Försvarmakten, MSB respektive Transportstyrelsen innan beslut om nedläggning tas. Förslaget syftar till att skydda strategiskt viktiga flygplatser under den tid då Försvarmakten och Nato arbetar fram sin långsiktiga försvarsstrategi. Motionären framhåller att detta är viktigt för att säkerställa landets totalförsvarsförmåga, där upprätthållandet av en fungerande kris- och beredskapsinfrastruktur är en avgörande del (yrkande 1).

Bakgrund och tidigare beredning

Med riksdagens beslut om grundorganisationens omfattning och förbandens lokalisering som utgångspunkt reglerar regeringen försvarsmaktsorganisationen i förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten. Det framgår av myndighetens instruktion att Försvarmakten själv beslutar om sin organisation i de delar som inte regleras i instruktionen. Åren 2021 och 2022 beslutade regeringen att ändra Försvarmaktens instruktion i enlighet med riksdagens beslut (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135–136). Besluten innebar återetableringar av flera organisationsenheter.

Utskottet har vid flera tillfällen konstaterat att den krigsorganisation som riksdagen beslutat om ska ses som en helhet och bedömt att det inte funnits skäl att ompröva enskilda delar av krigs- eller grundorganisationen eller att överväga förstärkningar av dessa (bl.a. bet. 2022/23:FöU4, bet. 2023/24:FöU4 och bet. 2024/25:FöU2).

Regeringen konstaterar i propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34) att det militära försvaret är beroende av väl fungerande och underhållen transportinfrastruktur, inklusive flygplatser, för att kunna lösa sina uppgifter. Vidare anför regeringen i propositionen att Sveriges medlemskap i Nato ställer ökade krav på militär och civil förmåga att stödja allierade på svenskt territorium. Regeringen bedömer att omvärldsläget, Natomedlemskapet och EU:s målsättningar kommer att medföra behov av investeringar i den svenska transportinfrastrukturen. Mot bakgrund av det allvarliga säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa samt Sveriges medlemskap i Nato anser regeringen att förmågehöjande åtgärder och utvecklingsbehov inom beredskapssektorn transporter bör ges hög prioritet i en balanserad utveckling av den samlade förmågan inom totalförsvaret. Regeringen anser också att statliga myndigheter, kommuner, regioner och näringslivet i sin planering för höjd beredskap behöver bedöma sitt behov av transporter och transportinfrastruktur.

Vidare beskriver regeringen sitt arbete med att stärka konkurrenskraften för den svenska luftfarten och flygplatserna. Bland annat har det statliga bidraget för driftstöd till icke-statliga flygplatser fördubblats fr.o.m. 2024. Regeringen har i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 6) föreslagit att anslaget ska öka för att stärka det civila försvaret genom åtgärder för ett stärkt fysiskt skydd för flygplatser. Vidare överväger regeringen att se över krav-bilden för beredskapsflygplatserna med hänsyn till totalförsvarsaspekterna.

I november 2023 gav regeringen Trafikverket i uppdrag (LI2023/03643) att förbereda en funktion för att koordinera öppnande av svenska beredskapsflygplatser samt ge service och information till utförare av samhällsviktiga lufttransporter. Trafikverket skulle utgå från bl.a. det som framförs i promemorian Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet – För tillgänglighet och beredskap (Ds 2023:3). År 2024 presenterade myndigheten rapporten Koordineringsfunktion beredskapsflygplatser (LI2024/00823). Rapporten bereds nu av Regeringskansliet.

I november 2024 beslutade regeringen om ändring i förordningen (2010:185) med instruktion för Trafikverket. Trafikverket ska enligt instruktionen genom överenskommelser med flygplatshållare säkerställa att det finns ett nationellt nät av flygplatser som upprätthåller en grundläggande beredskap för att samhällsviktiga transporter ska kunna utföras och för att beredskapsflygplatser ska kunna öppnas på begäran av utförare av samhällsviktiga flygtransporter under tider då flygplatserna har stängt. Myndigheten ska även tillhandahålla en teknisk lösning för informationsutbyte mellan denna funktion, beredskapsflygplatserna och utförarna av samhällsviktiga flygtransporter.

I samband med behandlingen av totalförsvarsbeslutet för perioden 2025–2030 tillstyrkte försvarsutskottet regeringens förslag om Försvarsmaktens krigsorganisation (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2, rskr. 2024/25:114). Utskottet såg den föreslagna krigsorganisationen som en helhet och fann inga skäl att ompröva enskilda delar eller enskilda förstärkningar av denna. Utskottet gjorde samma bedömning när det gällde den tidigare beslutade grundorganisationen och konstaterade att Försvarsmakten själv beslutar om sin organisation i de delar som inte beslutas av riksdagen och regleras av regeringen. Mot bakgrund av detta avstyrkte utskottet samtidigt motionsyrkanden om Försvarsmaktens grundorganisation, dess geografiska prioriteringar och dess krigsorganisation. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

När det gäller samhällsviktiga flygplatser betonade utskottet beredskapsflygplatsernas viktiga roll för beredskapen och möjligheterna att ta emot samhällsviktiga flyg. Utskottet noterade det pågående arbetet inom området och såg inte skäl att vidta några ytterligare åtgärder.

Utskottets ställningstagande

I samband med att den försvarspolitiska inriktningen för perioden 2025–2030 beslutades i december 2024 tillstyrkte utskottet regeringens förslag till inriktning för Försvarsmaktens krigsorganisation och konstaterade att den tidigare beslutade grundorganisationen skulle ligga fast. Utskottet ser inga skäl att ompröva detta ställningstagande och vidhåller sin bedömning att Försvarsmaktens grund- och krigsorganisation ska ses som en helhet och att det inte finns skäl att ompröva enskilda delar av dessa. Utskottet konstaterar att Försvarsmakten själv beslutar om sin organisation i de delar som inte beslutas av riksdagen och regleras av regeringen och avstyrker därmed motion 2024/25:1266 (S) och 2024/25:2598 (M).

Utskottet framhåller vidare flygplatsers viktiga roll för Sveriges beredskap och noterar de satsningar som regeringen gjort och det arbete som pågår inom området, inte minst inom ramen för Trafikverkets uppdrag. Utskottet ser inte skäl att i nuläget vidta några ytterligare åtgärder och avstyrker därmed yrkande 1 i motion 2024/25:1044 (KD).

Försvarsmaktens samarbete med Polismyndigheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om Försvarsmaktens samarbete med Polismyndigheten.

Jämför reservation 9 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD) föreslår motionärerna att Försvarsmakten och ordningsmakten ska få i uppdrag att genomföra det som krävs i form av samövning och samordning för att Försvarsmakten ska kunna leverera ett snabbt och effektivt stöd till ordningsmakten vid ett storskaligt terrorangrepp (yrkande 13).

Markus Wiechel (SD) anför i motion 2024/25:398 att möjligheten att öka befogenheterna för och samarbetet mellan militär- och civilpolisiära organ bör ses över.

Bakgrund och tidigare beredning

Försvarsmakten kan lämna stöd till samhället enligt förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet om Försvarsmakten har lämpliga resurser som medger detta, om stödet inte allvarligt hindrar Försvarsmaktens ordinarie verksamhet och om övriga villkor enligt förordningen är uppfyllda. Med stöd av lagen (2006:343) om Försvarsmaktens

stöd till polisen vid terrorismbekämpning finns en möjlighet för Polismyndigheten och Säkerhetspolisen att begära stöd från Försvarsmakten i form av insatser som kan innebära våld eller tvång mot enskilda. Stödet ska gälla att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. I förarbetena till lagen (prop. 2005/06:111 s. 19 f.) anför regeringen att det finns former av terrorattentat som polisen inte kan hantera på egen hand, främst vid händelser som utspelar sig i luftrummet eller till sjöss. Ett annat exempel på när polisens resurser inte räcker till kan enligt propositionen vara om flera terrorattentat inträffar samtidigt på olika håll i landet. Regeringen framhöll i propositionen att det inte kan komma i fråga att Försvarsmakten lämnar stöd till polisen som kan innebära användning av våld eller tvång i samband med sådan brottslighet som polisen återkommande måste hantera, t.ex. ordningsstörningar vid demonstrationer, gängbrottslighet eller fotbollshuliganism.

Som statlig myndighet har Försvarsmakten också en skyldighet att bistå i en räddningsinsats enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. I februari 2017 beslutade regeringen vidare om förordningen (2017:113) om Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransport enligt vilken Försvarsmakten ska bistå polisen med helikoptertransport vid genomförande av polisiära insatser. Den sistnämnda uppgiften framgår även av 3 b § 8 förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. Vidare finns i skyddslagen (2010:305) bestämmelser om vissa åtgärder till förstärkt skydd för byggnader, andra anläggningar, områden och andra objekt mot sabotage, terroristbrott, spioneri samt röjande i andra fall av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret och grovt rån. Av 9 § skyddslagen framgår att poliser, militär personal eller annan särskilt utsedd personal får anlitas för bevakning av ett skyddsobjekt. Polismyndigheten och Försvarsmakten har fått i uppdrag av regeringen (Ju2023/02208) att fördjupa samarbetet inom områden där samarbete mellan myndigheterna kan bidra positivt till att bekämpa den systemhotande brottsligheten och där Försvarsmakten kan lämna stöd till polisen i enlighet med befintligt regelverk och ekonomiska ramar. Myndigheterna slutredovisade sina uppdrag i oktober 2024 (A580.163/2023) och konstaterade bl.a. att samarbetet utgår från de konkreta behov av stöd som Polismyndigheten har och där Försvarsmakten har kapacitet att möta dem.

I oktober 2023 beslutade regeringen (dir. 2023:143) att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder som stärker Polismyndighetens och Säkerhetspolisens förmåga att genomföra sina uppgifter vid kriser och andra samhällsstörningar i fredstid samt vid höjd beredskap och ytterst i krig. I uppdraget ingår bl.a. att bedöma om polisens möjligheter att begära och få stöd från Försvarsmakten ska utökas och i så fall hur. Uppdraget ska redovisas senast den 15 april 2025.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om samarbete mellan Försvarsmakten och civila myndigheter. I betänkande 2023/24:FöU4 utgick utskottet från att regeringen skulle undanröja administrativa hinder för ett utökat stöd, där utökat stöd kunde röra sig om delgivning av information,

störning av elektroniska kommunikationsmedel eller stöd i form av medel som ansågs befogade för att säkerställa medborgarnas liv och säkerhet. Utskottet fann inte skäl att rikta tillkännagivanden om ytterligare åtgärder inom området till regeringen.

I propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25: 34) anför regeringen att försvarsunderrättelseförmågan och den militära säkerhetstjänsten bör stärkas och utvecklas. Regeringen anser att försvarets förmåga att genomföra gemensam verksamhet i synnerhet med den civila säkerhetstjänsten Säkerhetspolisen men även med Polismyndigheten bör fördjupas. Regeringen delar Försvarsberedningens bedömning att behovet av operativa förmågor inom den militära säkerhetstjänsten kommer att öka vid ett ytterligare försämrat säkerhetsläge, liksom behovet av att kunna samverka och genomföra gemensam verksamhet med såväl Säkerhetspolisen som Polismyndigheten. Vidare konstaterar Försvarsberedningen att de tekniksatsningar som görs inom underrättelseområdet bör utformas på ett sätt som möjliggör och underlättar myndighetssamverkan inom totalförsvaret och snabbare delgivning till uppdragsgivarna. Regeringens bedömning är att det är helt centralt för underrättelse- och säkerhetstjänsterna att de kan tillgodogöra sig den tekniska och digitala utvecklingen för att bibehålla och utveckla sina operativa förmågor.

När det gäller dimensionering av Försvarsmaktens stöd till samhället konstaterade utskottet i betänkande 2024/25:FöU2 att det föreslagna målet för det militära försvaret bl.a. innebär att det ska ha förmåga att skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap. Utskottet ansåg att målet och bl.a. förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet och lagen (2003:778) om skydd mot olyckor reglerar förutsättningarna för Försvarsmakten att bistå samhället vid olika typer av kriser på ett tillfredsställande sätt (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2, rskr. 2024/25:114).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det inom vissa områden finns förutsättningar för samordning och samarbete mellan Försvarsmakten och Polismyndigheten. Vidare noterar utskottet att de två myndigheterna har redogjort för sina bedömningar avseende ytterligare fördjupat samarbete. Utskottet välkomnar såväl dessa rapporter som den pågående utredningen om polisens beredskap och dess möjlighet att få stöd från Försvarsmakten. Utskottet ser inte något behov av att föregripa det pågående arbetet och avstyrker därför motion 2024/25:398 (SD) samt yrkande 13 i motion 2024/25:1433 (SD).

Skjutbanors och civila skyttars roll för totalförsvaret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om skjutbanors och civila skyttars roll för totalförsvaret.

Jämför reservation 10 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1407 yrkande 9 framhåller Björn Söder m.fl. (SD) skjutbanors betydelse för totalförsvaret. För att stärka Sveriges totalförsvarsförmåga föreslår motionärerna att regeringen ska vidta följande åtgärder avseende skjutbanor:

- utökad samordning och resurser för miljötillstånd
- incitament för skjutbaneetablering och -utveckling
- forskning och innovation för miljövänliga skjutbanealternativ
- stärkt dialog och samarbete med skjutbaneföreningar

Eric Westroth (SD) anför i motion 2024/25:3116 att regeringen bör utreda och föreslå åtgärder för att integrera civila skjutbanor i totalförsvaret. Syftet är enligt motionären att säkerställa tillgång till skjutbanor för att upprätthålla skjutskicklighet hos civila skyttar och på så sätt underlätta utbildning av nya soldater i händelse av ofred.

I motion 2024/25:2848 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) föreslår motionärerna att möjligheten att utreda om landets jägare och sportskyttar mer konkret skulle kunna ingå i totalförsvaret ska ses över.

I motion 2024/25:118 föreslår Kjell-Arne Ottosson (KD) att skjutbanor ska klassas som kritisk infrastruktur eftersom den skjutövningsverksamhet som de möjliggör enligt motionären är av betydelse för det svenska totalförsvaret.

Bakgrund och tidigare beredning

Frivillig försvarsverksamhet regleras i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. I förordningen regleras såväl frivilligorganisationers verksamhet som den roll som Försvarsmakten och MSB har i sammanhanget.

I propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34) framhåller regeringen att tillgång till infrastruktur, inklusive bl.a. skjut- och övningsfält, med ändamålsenliga villkor är en grundläggande förutsättning för verksamheten i det militära försvaret. Försvarsmaktens organisationsenheter som är beslutade är enligt regeringens bedömning tillräckliga för de behov som nu kan förutses. Regeringen betonar dock att eventuella förändringar av verksamheten i dessa organisationsenheter kan påverka behovet av infrastruktur.

I betänkande 2024/25:FöU2 tillstyrkte utskottet regeringens förslag till mål för totalförsvaret för perioden 2025–2030, dvs. att totalförsvarets övergripande mål ska vara att ha förmåga att försvara Sverige och vår befolkning mot ett väpnat angrepp, att hävda vårt lands självständighet, suveränitet och territoriella integritet samt att medverka till försvaret av allierade. Verksamhet inom totalförsvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet och i enlighet med Sveriges åtaganden som medlem i Nato. Utskottet välkomnade att regeringen avser att fortsätta att stärka en sammanhållen planering för totalförsvaret där det militära och det civila försvaret utvecklas samordnat. Utskottet ville särskilt understryka vikten av att förmågan till ömsesidigt stöd mellan det militära och det civila försvaret stärks eftersom det påverkar totalförsvarets samlade förmåga.

I Sverige finns det ingen enskild myndighet med ansvar för klassning av kritisk infrastruktur. MSB rekommenderar därför att alla organisationer, offentliga som privata, identifierar den samhällsviktiga verksamhet som de tillhandahåller. På sin webbplats beskriver MSB såväl sitt eget arbete med att identifiera och upprätthålla samhällsviktig verksamhet som sitt stöd till andra aktörer i deras arbete med dessa frågor. Myndigheten definierar samhällsviktig verksamhet som en verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. I detta sammanhang ska verksamhet förstås som ett vidare begrepp. En verksamhet, tjänst eller infrastruktur inkluderar exempelvis även anläggningar, processer, system och noder. MSB har presenterat en lista med viktiga samhällsfunktioner (MSB1844) i vilken myndigheten sammanställt de viktiga samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet – i vardagen, vid kriser och i krig. Målet är att viktiga samhällsfunktioner ska upprätthållas och samhällets beredskap på så vis stärkas.

Inom EU har arbetet med att stärka motståndskraften i samhällsviktig verksamhet intensifierats under de senaste åren. MSB är enligt regeringens instruktion till myndigheten (i förordning 2008:1002) Sveriges kontaktpunkt för skydd av europeisk kritisk infrastruktur enligt artikel 10.1 i rådets direktiv 2008/114/EG av den 8 december 2008 om identifiering av, och klassificering som, europeisk kritisk infrastruktur och bedömning av behovet att stärka skyddet av denna. År 2022 antog Europaparlamentet direktivet om kritiska entiteters motståndskraft (CER-direktivet). Målgruppen är offentliga och privata aktörer som tillhandahåller samhällsviktig verksamhet, och målsättningen med direktivet är att säkerställa förmågan hos samhällsviktig verksamhet att förebygga, motstå och hantera störningar i verksamheten. I februari 2023 beslutade regeringen att tillsätta en utredning som skulle föreslå de anpassningar av svensk rätt som är nödvändiga för att direktivet ska kunna genomföras (dir. 2023:30). Uppdraget redovisades i bl.a. Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64). Utredningen har remitterats och bereds av Regeringskansliet. På sin webbplats uppger MSB att myndigheten

utifrån regeringens inriktning kommer att fortsätta arbetet med samhällsviktig infrastruktur och direktivet.

När det gäller civila aktörer inom totalförsvaret beslutade regeringen i juli 2023 att en särskild utredare skulle analysera och lämna förslag om hur personalbehoven inom det civila försvaret kan tryggas (dir. 2023:116). Uppdraget presenterades i Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret (SOU 2025:6). I utredningen föreslås ett flertal ändringar av lagar och förordningar om bl.a. totalförsvarsplikt och frivillig försvarsverksamhet. I utredningen framhålls även ideella organisationer och spontanfrivilliga som potentiella resurser vid höjd beredskap. Det kan exempelvis handla om idrottsföreningar eller andra lokala föreningar. Rapporten har remitterats, och den sista svarsdagen är den 13 maj 2025.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att riksdagen har beslutat om mål för totalförsvaret och framhåller att målet ska vara vägledande även i arbetet med civila aktörers och anläggningars integrering i totalförsvaret. Utredningen Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret tar upp ideella organisationer, lokala föreningar och spontanfrivilliga som möjliga resurser för totalförsvaret. Utskottet noterar att utredningen har remitterats och emotser berörda aktörers remissvar samt regeringens vidare beredning. Utskottet ser inte skäl att i nuläget rikta något tillkännagivande om civila skjutbanor eller skyttar till regeringen och avstyrker därför samtliga motionsyrkanden om skjutbanors och civila skyttars roll för totalförsvaret.

Natos robotförsvär

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om Natos robotförsvär.
Jämför reservation 11 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:1434 förordar Aron Emilsson m.fl. (SD) att Natos robotförsvär ska stärkas. Motionärerna anser att försvarsalliansens robotförsvär behöver utvecklas för att kunna möta både dagens och framtidens hot. Enligt motionärerna finns det ett behov av att öka förmågan bl.a. genom fler system som kan skydda mot anfall med långräckviddiga vapensystem (yrkande 2).

Bakgrund och tidigare beredning

Det högsta beslutande politiska organet i Nato är Nordatlantiska rådet. Under Nordatlantiska rådet finns ett stort antal kommittéer som täcker flera av Natos verksamhetsområden, såsom politiska, militära, civila, tekniska, ekonomiska, infrastrukturella och operativa frågor. Beslut fattas i konsensus genom en tyst procedur efter avslutad förhandling i relevant kommitté. I regeringens instruktion för myndigheters verksamhet i Nato (Fö2023/01701) konstateras att regeringen ansvarar för den övergripande styrningen och den politiska inriktningen för Sveriges verksamhet inom Nato samt för inriktningen i principiellt viktiga frågor. Vidare anges att myndigheterna ansvarar för de frågor som ligger inom deras respektive ansvarsområde, utifrån regeringens övergripande styrning och inom ramen för instruktioner från Regeringskansliet. I instruktionen lägger regeringen även fram övergripande riktlinjer för Sveriges agerande i Nato.

I totalförsvarspropositionen (prop. 2024/25:34) konstaterar regeringen att Sverige som allierad deltar i Natos operationsplanering och i Natos förmågeplaneringsprocess, vilka utgör centrala ingångsvärden för Sveriges roll och uppgifter i Natos avskräckning och försvar. Regeringen beskriver anslutning till Natos integrerade luft- och robotförsvar som en inledande prioritet för Sverige i alliansen.

I propositionen anför regeringen vidare att det svenska flygvapnet, som en del av anpassningen till Nato, ska kunna genomföra luftoperationer över Natos operationsområde. Sverige ska integreras i Natos integrerade luft- och robotförsvar (IAMD) vilket omfattar nödvändiga åtgärder för att avskräcka från hot i luftdomänen eller att vid behov förhindra eller minska verkan från sådana hot. Utformningen av svenska militära förband kommer i hög grad att behöva anpassas till de krav som ställs i de förmågemål som efter överväganden i Nato tilldelas Sverige och den operationsplanering som ligger till grund för denna tilldelning. Uppfyllandet av förmågemålen, som presenteras hösten 2025, kommer i sig att medföra behov av prioriteringar inom en given resursram.

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet behandlade motionsyrkanden om Sveriges medlemskap i Nato i betänkande 2024/25:UFöU1. Utskottet konstaterade att det ligger i Sveriges intresse att bidra solidariskt och pragmatiskt till hela Natos säkerhet i enlighet med alliansens 360-gradersperspektiv på avskräckning och försvar. Utskottet instämde i regeringens förslag till prioriteringar i Nato.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar fortsatt regeringens bedömning att anslutning till Natos integrerade luft- och robotförsvar ska vara en inledande prioritet för Sverige i alliansen. Utskottet konstaterar att Natos medlemsländer fattar beslut i konsensus och att regeringen ansvarar för den övergripande styrningen av Sveriges verksamhet i Nato. Som Sveriges företrädare i Natos förhandlingar

och beslutsprocesser förutsätter utskottet att regeringen agerar utifrån såväl alliansens 360-gradersperspektiv som svenska intressen med utgångspunkt i beslut som riksdagen fattar. Utskottet avstyrker således yrkande 2 i motion 2024/25:1434 (SD).

Reservationer

1. Samexistens, punkt 1 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 10 och avslår motionerna

2024/25:761 av Heléne Björklund (S),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 44,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 16,

2024/25:3031 av Aron Emilsson (SD) yrkande 1,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 40,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 16 och

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen ska ge Försvarmakten i uppdrag att återkomma med ett underlag för hur övningsverksamheten kan organiseras utan att utgöra ett hinder för byggandet av havsbaserad vindkraft på lång sikt. Det måste vara fullt möjligt att både bygga ut den havsbaserade vindkraften där förutsättningarna är som bäst och ge Försvarmakten rimliga förutsättningar för övningsverksamhet. När sådana här knutar uppstår där en myndighet helt kan sätta stopp för viktig utbyggnad av förnybar energi måste regeringen ta ansvar för att hitta en framåtsyftande lösning.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

2. Samexistens, punkt 1 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 16 och

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 9 och
avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 10,

2024/25:761 av Heléne Björklund (S),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 44,

2024/25:3031 av Aron Emilsson (SD) yrkande 1,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 40 och

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 16.

Ställningstagande

Jag anser att samexistens är positivt, inte negativt, särskilt ur ett totalförsvarsperspektiv och med ett ökat behov av självförsörjning. Sverige bör, likt Danmark och Storbritannien, införa ett system för villkorade tillstånd från Försvarsmakten när det gäller ny vindkraft. Utöver att ge sitt godkännande eller nekande i dessa tillstånd ska Försvarsmakten redogöra för vad som krävs för ett godkännande. Försvarsmakten och andra myndigheter som berörs bör samlas i en arbetsgrupp, som löpande ansvarar för att samverka för att snabbt få fram godkännanden.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

3. Samexistens, punkt 1 (MP)

av Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 44,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 40 och

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 16 och
avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 10,

2024/25:761 av Heléne Björklund (S),

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 16,

2024/25:3031 av Aron Emilsson (SD) yrkande 1 och

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Den havsbaserade vindkraften behöver fortsätta att byggas ut. Jag anser att Försvarsmakten i högre grad ska prioritera energisäkerheten i sina bedömningar av potentiella vindkraftsprojekt. Försvarsmakten bör verka för att underlätta utbyggnad av havsbaserad vindkraft genom samarbete med aktörer i energisektorn för att hitta lämpliga lokaliseringar och tekniska lösningar så att utbyggnaden inte ska störa försvarets intressen.

Vidare konstaterar jag att Försvarsmakten i dag stoppar en enorm mängd förnybar energi. Jag menar att myndigheten behöver arbeta mer konstruktivt genom villkorade tillstånd så att mer hållbar energiproduktion kan byggas.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

4. Miljötillstånd, punkt 2 (SD)

av Björn Söder (SD) och Per Söderlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1406 av Lars Wistedt m.fl. (SD) yrkande 12 och
avslår motionerna

2024/25:517 av Josef Fransson (SD) och

2024/25:1734 av Mikael Oscarsson (KD).

Ställningstagande

Den utbredda problematiken med miljötillstånd har skapat stora begränsningar för den fortsatta utvecklingen och utbyggnaden av både Försvarsmakten och försvarsindustrin. Exempel på detta inkluderar avslag på ansökningar om utvidgade flygtider på flygflottiljer och för militär flygindustri, begränsade provtider för försvarsindustrin och ett regelsystem kring skjutkvoter. Det är dags för en ordentlig omställning som ger goda förutsättningar för försvarets utveckling och tillväxt och som också ger försvarsindustrin rätt förutsättningar att växa och testa materiel. Vi anser att mer måste ske för att få till en långsiktig förändring givet säkerhetsläget där miljöfrågan tillfälligt får stå tillbaka för det faktiskt akuta behovet av att stärka försvaret och försvarsindustrin.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

5. Försvarets miljöpåverkan, punkt 3 (SD)

av Björn Söder (SD) och Per Söderlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22 och
avslår motionerna

2024/25:1313 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8,
2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 73–78 och 80,
2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 10 och 11 samt
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 38.

Ställningstagande

Användningen av PFAS vid brandbekämpning på landets flygplatser har visat sig resultera i förorenade vattentäkter. Militärflygplatser har staten själv kontroll över. Trots det har sanering inte gjorts överallt där det behövs. Vid militärflygplatsen i Karlsborg finns konstaterade föroreningar som hotar att nå Vättern, som redan i dag är en vattentäkt för flera hundratusen människor och som är tänkt att bli det för många fler. Det är viktigt att föroreningar tas om hand på alla platser vid vattentäkter så skyndsamt som möjligt. Därför bör regeringen ta fram en konkret plan för sanering av militärflygplatser som ligger vid vattentäkter

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

6. Försvarets miljöpåverkan, punkt 3 (V, MP)

av Hanna Gunnarsson (V) och Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1313 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8 och
2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 73–78 och 80 samt

avslår motionerna

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22,
2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 10 och 11 samt
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 38.

Ställningstagande

Klimatförändringarna utgör ett allvarligt och långsiktigt hot som påverkar Försvarsmaktens uppbyggnad. Klimatomställningen berör hela samhället och Försvarsmakten kan inte stå utanför denna omställning. Det handlar både om att försvaret ska bidra till minskade utsläpp och att försvaret ska kunna fungera i ett samhälle som har ställt om. Vi menar att försvarets klimatanpassning bör ske i ökad takt och att regeringen bör ge Försvarsmakten i uppdrag att återkomma med en plan för hur utbyggnaden av försvaret ska kunna genomföras utan ytterligare påverkan på klimat och miljö. Bland annat krävs det planering för att Försvarsmaktens fordon ska kunna fungera som en del av totalförsvaret i framtidens energi- och bränslesystem som baseras på el och förnybara bränslen. Därtill bör en utredning tillsättas i syfte att klargöra vilka effekter svenska och internationella övningar på svenskt territorium har på miljön.

Vi anser vidare att det bör undersökas hur man på bästa sätt kan hantera föroreningar från kollapsade byggnader som läcker ut i grundvatten under krig samt hur man på bästa sätt kan röja minor och klusterbomber efter krig. Detta är viktigt för att öka kunskapen om hur man snabbt efter krig kan skapa förutsättningar för att odla mat, för boskap att beta och för skogen att växa. Totalförsvarets forskningsinstitut är en lämplig aktör för ett sådant uppdrag. Lärdomarna bör sedan integreras i försvarets utbildningar för att säkerställa att hela Försvarsmakten har kunskap om miljöeffekter av krig och hur miljöpåverkan vid militärövningar kan undvikas.

Det behövs en nationell kraftsamling i arbetet mot PFAS-föroreningar. Karlsborgs flygplats är en av de mest förorenade platserna i Europa och innehåller halter av PFAS som är miljontals gånger högre än de fastställda gränsvärdena. Sanering av Försvarsmaktens förorenade områden, inklusive Karlsborgs flygplats, bör därför ske. Försvarsmakten och Fortifikationsverket måste skyndsamt vidta åtgärder för att PFAS-föroreningar inte ska spridas från förorenad mark.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

7. Försvarets miljöpåverkan, punkt 3 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 10 och 11 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 38 och

avslår motionerna

2024/25:1313 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8,

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22 och

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 73–78 och 80.

Ställningstagande

Där det är möjligt utan att försvarsförmågan påverkas negativt, bör Försvarsmakten och Försvarets materielverk i större utsträckning göra hållbara och gröna upphandlingar till sin verksamhet. Det bör också inkluderas i den årliga hållbarhetsredovisningen. Därtill anser jag att de två myndigheterna tillsammans med försvarsindustrin behöver ta steg framåt för att säkerställa att säkerhet, försörjning och hållbarhet tillsammans utgör viktiga delar av försvaret. Jag menar att försvarsindustrin borde kunna utgöra en viktig del i den gröna industrirevolution vi ser just nu i Sverige.

När det gäller bränslefrågan anser jag även att det offentliga bör gå före och upphandla samma mängd biojet som krävs för de flygningar som genomförs av statsflyget. Det är särskilt angeläget eftersom statsflyget inte räknas i reduktionsplikten. En ökad användning av biojet bidrar också till att skynda på kostnadsminskningen.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

8. Marin kartering och geografisk information, punkt 4 (MP)

av Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 185 och 186.

Ställningstagande

Heltäckande, högupplösta underlag i fråga om marina arter, habitat och naturvärden är grundläggande inom flera verksamhetsområden på nationell och regional nivå. Havsmiljöfrågor har blivit ett motstridigt intresse till behovet av att från försvarssynpunkt ha ett vittgående skydd av djupinformation. Sekretess för detaljerad information om djup- och bottenbeskaffenhet har länge uppfattats som ett stort problem av myndigheter och forskare som arbetar med havsmiljöfrågor eftersom informationen ligger till grund för mycket av den kunskapsuppbyggnad, modellering och planering av havsmiljön som en hållbar förvaltning av haven kräver. I enlighet med Miljömålsberedningens förslag anser jag att Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Sjöfartsverket, SGU och Försvarsmakten bör få ett regeringsuppdrag att utföra marin kartering av de delar av det svenska sjöterritoriet där det enligt Försvarsmakten är möjligt samt att regeringen i uppdraget även bör ålägga myndigheterna att gemensamt upprätta en tydligare process för ansökningar och svar när det gäller spridningstillstånd.

Därtill bör en särskild utredare få i uppdrag att se över sekretessskyddet av geografisk information inklusive djupdata och undervattensbuller. I uppdraget ska det ingå försvars- och säkerhetsmässiga hänsynstaganden i avvägning med de åtaganden Sverige har förbundit sig till genom EU-medlemskapet som gäller genomförande av havsmiljödirektivet och andra rättsakter inom den marina miljön. Även detta är i linje med Miljömålsberedningens förslag.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

9. Försvarsmaktens samarbete med Polismyndigheten, punkt 6 (SD)

av Björn Söder (SD) och Per Söderlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 13 och
avslår motion
2024/25:398 av Markus Wiechel (SD).

Ställningstagande

I dagsläget kan det ifrågasättas huruvida Sveriges lagstiftning lever upp till vad det internationella samfundet efterfrågar, och därför kommer vi att arbeta för en modern och effektiv antiterrorpolicy i linje med FN:s resolutioner och internationella avtal. Vi har två myndigheter som ansvarar för att upprätthålla statens våldsmonopol och båda ska kunna användas för att försäkra medborgarnas rätt till liv och hälsa. Enligt svenska lagar och föreskrifter har Försvarsmakten i dag, efter förfrågan från ordningsmakten, rätt att understödja den t.ex. vid ett omfattande eller närstående terrorangrepp. Vi menar att Försvarsmakten och ordningsmakten bör ges i uppdrag att genomföra det som krävs i form av samövning och samordning för att Försvarsmakten ska kunna leverera ett snabbt och effektivt stöd till ordningsmakten vid ett storskaligt terrorangrepp.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

10. Skjutbanors och civila skyttars roll för totalförsvaret, punkt 7 (SD)

av Björn Söder (SD) och Per Söderlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1407 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 9 och
avslår motionerna

2024/25:118 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2024/25:2848 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) och

2024/25:3116 av Eric Westroth (SD).

Ställningstagande

Vi noterar med oro att fler och fler skjutbanor stängs ned. Svårigheterna med att erhålla miljötillstånd för nya skjutbanor eller för utbyggnad av skjutbanor har som följd effekt att vissa helt enkelt läggs ned i stället. Detta har en betydande negativ inverkan på försvaret och den civila skytteverksamheten. För att bromsa trenden och istället säkerställa en ökad utbyggnad anser vi att regeringen bör arbeta för att främja följande:

- utökad samordning och resurser för miljötillstånd
- incitament för skjutbaneetablering och -utveckling

- forskning och innovation för miljövänliga skjutbanelalternativ
- stärkt dialog och samarbete med skjutbaneföreningar

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

11. Natos robotförsvar, punkt 8 (SD)

av Björn Söder (SD) och Per Söderlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1434 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Hoten mot Sverige och våra allierade i Nato ökar i och med spridningen av långräckviddiga robotsystem och att dessa system utvecklas i stater som Ryssland, Kina, Iran och Nordkorea. I dagsläget har Nato ett robotförsvar och det ingår som en del av avskräckningen vid sidan om konventionell och nukleär förmåga. Robotförsvaret behöver dock utvecklas för att kunna möta både dagens hot och de hot som kan uppstå i framtiden. Utifrån dagens utveckling menar vi att det finns ett behov av att kraftigt öka förmågan bl.a. genom fler system som kan skydda mot anfall med långräckviddiga vapensystem.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Samexistens, punkt 1 (S)

Peter Hultqvist (S), Helén Pettersson (S), Hanna Westerén (S), Markus Selin (S) och Lena Johansson (S) anför:

Med anledning av försvarsutskottets ställningstagande angående samexistens understryker vi vikten av samspel och dialog mellan totalförsvarsintresset och andra områden av vikt för samhällsutvecklingen. Det säkerhetspolitiska omvärldsläget medför att totalförsvaret växer snabbt och i stor omfattning. Försvarets huvuduppgift att försvara Sverige mot väpnat angrepp innebär inskränkningar av andra samhällsintressen. Acceptansen för ett kraftfullt utbyggt totalförsvar är hög bland befolkningen, samtidigt är det viktigt för folkförankringen att Försvarsmakten och andra myndigheter är lyhörda inför andra viktiga samhällsintressen såsom bl.a. vindkraftsetablering och bostadsbyggande. Vi kommer att leva i en orolig omvärld under en oöverskådlig tid, och totalförsvarsintresset kommer att spela en större roll än vad de flesta är vana vid. Därför är ett gott samspel mellan totalförsvaret och övriga intressen helt centralt för att öka ömsesidig förståelse och för att stärka försvarsviljan och uthålligheten i samhället.

2. Militära frågor (V)

Hanna Gunnarsson (V) anför:

Vänsterpartiet har flera förslag som rör utvecklingen inom viktiga områden. Dessa rör bl.a. samexistens inom totalförsvaret och andra miljöfrågor, militärt-civilt samarbete vid kriser, Sveriges Natopolitik samt frivilligorganisationer. Dessa har till stor del behandlats i riksdagens beslut om Totalförsvaret 2025–2030 i december 2024. Vänsterpartiet förslag finns att läsa i motion 2024/25:3247.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Försvarsmakten att återkomma med ett underlag för hur övningsverksamheten kan organiseras utan att utgöra ett hinder för byggandet av havsbaserad vindkraft på lång sikt och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:118 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassa skjutbanor som kritisk infrastruktur för det svenska totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:398 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka befogenheterna och samarbetet mellan militär- och civilpolisliära organ och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:517 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör snabbutreda en tillfällig lag där regeringen kan ge tillstånd för utökade tester av krigsmateriel och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:761 av Heléne Björklund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheterna att inrätta en nationell arbetsgrupp för samexistens liknande de som finns i våra grannländer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1044 av Lili André (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att nedläggningshotade flygplatser genomgår en prövning från Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap respektive Transportstyrelsen innan beslut om nedläggning tas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1266 av Aida Birinxhiku m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett robust försvar i Halland och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1313 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förelägga Försvarsmakten och Fortifikationsverket att skyndsamt vidta åtgärder för att PFAS-föreningar inte ska spridas från förorenad mark och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att en konkret plan tas fram för sanering av militärflygplatser som ligger vid vattentäkter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1406 av Lars Wistedt m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör beakta förslagen om miljötillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1407 av Björn Söder m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skjutbanors roll för totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten och ordningsmakten ska ges i uppdrag att genomföra det som krävs i form av samövning och samordning för att Försvarsmakten ska kunna leverera ett snabbt och effektivt stöd till ordningsmakten vid ett storskaligt terrorangrepp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1434 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Natos robotförsvar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1734 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en omreglering av militära övnings- och skjutfält i syfte att kunna genomföra

skjutning alla dagar och vid alla tidpunkter på dygnet samt utan begränsning av mängden ammunition, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2598 av Marie Nicholson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hemvärnets närhet till övnings- och skjutfält och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Försvarsmakten att arbeta med villkorade tillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2848 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda om landets jägare och sportskyttar mer konkret skulle kunna ingå i totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att, likt Danmark, införa villkorade tillstånd från Försvarsmakten, där Försvarsmakten redogör för vad som krävs för ett godkännande och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3031 av Aron Emilsson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerhetspolitiska avvägningar bör ges ökad betydelse i samband med utbyggnad av havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

185. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Sjöfartsverket, SGU och Försvarsmakten bör få ett regeringsuppdrag att utföra marin kartering av de delar av det svenska sjöterritoriet där det enligt Försvarsmakten är möjligt, samt att regeringsuppdraget även bör ålägga myndigheterna att gemensamt upprätta en tydligare process för ansökningar och svar när det gäller spridningstillstånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
186. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en särskild utredare med uppgift att se över sekretesskyddet av geografisk information inklusive djupdata samt undervattensbuller, i vilket det ska ingå försvars- och säkerhetsmässiga

hänsynstaganden i avvägning med de åtaganden Sverige har förbundit sig till genom EU-medlemskapet som gäller genomförande av havsmiljödirektivet och andra rättsakter inom den marina miljön, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten ska verka för att underlätta utbyggnad av havsbaserad vindkraft genom samarbete med aktörer i energisektorn för att hitta lämpliga lokaliseringar och tekniska lösningar så att utbyggnaden inte ska störa försvarets intressen och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Försvarsmakten i uppdrag att återkomma med en plan för hur utvecklingen av försvaret ska kunna genomföras utan negativ påverkan på klimat och miljö och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planera för att även Försvarsmaktens fordon ska kunna fungera som en del av totalförsvaret i framtidens energisystem som baseras på el och förnybara bränslen och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att klargöra vilka effekter svenska och internationella övningar på svenskt territorium har på miljön och tillkännager detta för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge FOI i uppdrag att utreda hur man på bästa sätt kan röja minor och klusterbomber efter krig och tillkännager detta för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge FOI i uppdrag att undersöka hur man på bästa sätt kan hantera föroreningar av kollapsade byggnader som läcker ut i grundvatten under krig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvarets utbildningar bör innehålla perspektiv på miljöeffekter i krig och hur miljöpåverkan vid militärövningar kan undvikas och tillkännager detta för regeringen.
80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillse att sanering av Försvarsmaktens förorenade områden inklusive Karlsborgs flygplats kan ske och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Försvarsmakten att arbeta med villkorade tillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3116 av Eric Westroth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och föreslå åtgärder för att integrera civila skjutbanor i totalförsvaret, med syftet att säkerställa tillgång till skjutbanor för att upprätthålla skjutskicklighet hos civila skyttar och underlätta utbildning av nya soldater i händelse av ofred, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett system av villkorade tillstånd vad gäller vindkraften och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten och Försvarets materielverk i större utsträckning bör ställa krav på hållbarhet i sina försvarsupphandlingar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten och Försvarets materielverk tillsammans med försvarsindustrin bör ta steg framåt för ett försvar där säkerhet, försörjning och hållbarhet tillsammans utgör viktiga delar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C):

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för det offentliga att gå före och upphandla samma mängd biojet som krävs för de flygningar som genomförs av statsflyget och tillkännager detta för regeringen.